

Johan Gottfried Harcke – den tyske feltskærer

Feltskær (barber og kirurg) i Marstal 1781/83-1801.
Boelsmand i Ommel 1801-1829 (Bol 13)

Født i Braunschweig, døbt 27.12.1752 i Braunschweig (St. Katharinen)
Død 10.2. 1829 i Ommel, begravet 14.2.1829 i Marstal (skifte 3.3.1836)

Johan Gottfried Harckes beskæftigelse mens han bor i Voderup, er ikke kendt, men han tituleres i kirkebogen Monsieur. I Marstal benævnes han feltskær eller kirurg og endvidere arbejder han som barber. I 1789 anlægger lederen af øens lægevæsen fysikus C.A. Møller i Ærøskøbing sag imod Hans Minor i Marstal fordi han har søgt kvaksalver til sin søn, der havde skudt sig i hånden. Det fremgår af sagen, at fysikus selv har foretaget den første behandling, hvorefter Harcke skulle fortsætte behandlingen efter fysikus' anvisning.

Kort efter sin ankomst til Marstal køber Harcke hus af møller Tedens. Her bor han, indtil han i 1801 køber et halvbol i Ommel.

I 1811 ser han endnu engang sin hjemstavn, idet han sammen med den yngste datter foretager en rejse til Hannover: måske har rejsen forbindelse med, at han arver sin ældste bror.

Johan Gottfried Harckes egenhændige
underskrift (fra Marstal kirkebog)

Arveforlig mellem børnene af afdøde
halvboelsmand Johan Gottfried
Harcke

Actum Ærøskøbing, den 3.3.1836¹.

Det af afdøde Johan Gottfried Harcke og hans nu afdøde hustru Cathrine Harcke den 4.4.1817 oprettede testamente bestemmer:

at efter deres død skal deres halve boel, den hele besætning og alt indbo tilfalde datteren Anne Cathrine, gift med bådfører Rasmus Hansen Stærke i Ommel, således at hun det hverken må bortsælge eller pantsætte, men skal konferere det frit for al gæld for hendes ældste søn, eller hvis hun ingen sønner efterlader sig, for den ældste datter.

at sønnen Jørgen Christopher Harcke skal have af boet 640 Rdl

at derimod den ugifte datter Kirstine Harcke skal have frit ophold på det halve boel indtil sin død

Herefter følger den Kgl. Slesvigske overrets bevilling på tysk. Den ældste og ugifte datter Kirstine Harcke..... anser sig fuldstændig affundet og tilfredsstillet i henseende til arv efter sine forældre.....

Sønnen, bemeldte Jørgen Christopher Harcke erklærer, at han ikke alene er blevet udbetalt de 640 Rdl. , men desuden 64 Rdl., hvilke han i rede lånte penge havde tilgode i boet, at han således fuldstændig er tilfredsstillet for arv efter sine forældre.

(K.K.Henriksen)

¹ <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17175252#196721,32799215>

St. Katharinen, domkirken i Braunschweig, hvor bl.a. Johan Gottfried Harcke blev døbt. Kirken ligger centralt i Braunschweig - lige bag Bohlweg, hvor familien Harcke boede.

Det halve boel blev nu i en årrække et af samlingsstederne for det åndelige liv i Ommel. Herom har pastor Høy følgende at fortælle:

I trediverne og fyrrene af sidste århundrede stod det kristne lægfolk ofte i skarp modsætning til præstestanden. Det var forfølgelsestider både fra den verdslige og gejstlige øvrigheds side. Også på Ærø var de opvakte få. Hovedsædet var Ommel i Marstal sogn. Her havde de et godt tilholdssted hos den ansete sandemand Hans Rasmussen Eriksen (se under 66). Denne mand stod sig godt med landefogeden i Ærøskøbing, hvorfor der ingen

hindring blev lagt i vejen for den verdslige øvrigheds side. Til kredsens hørte..... Rasmus Stærke, hvis hustru Anne Cathrine tidligere havde været en hård modstander og endda truet med at ville kaste kogende vand over de hellige.

I halvtredserne begyndte Grunnets frimenighed at vinde indpas i Marstal sogn. Gennem Marstalskipperen Schultz, der har sat sig et varigt minde ved at stifte et bibellegat for Marstal ungdom, kom Grunnet til Ommel og vandt snart en begejstret tilhænger i Anne Cathrine, Rasmus Stærkes hustru. Stærkegården blev nu udgangspunktet for bevægelsen. En ung bondekarl fra Langeland Jørgen Pedersen virkede en tid for Grunnets menighed, men da han blev brystsyg og døde, sygnede bevægelsen hen.....

Johan Gottfried Harcke er viet 16.11. 1780 i Tranderup (hvortil var kongelig bevilling at de kunne vies, uden foregående troløvelse) til

Cathrine Ditlevsdatter

Født i Voderup, døbt 24.10.1756 i Tranderup, død 7.1.1835 i Ommel

Børn:

- Henriette Cathrine 13.05.1781
- Lovise Margrethe 10.08.1783, død 10.4.1793
- Jørgen Christopher 20.11.1785, se nr. 34
- Anne Cathrine 08.02.1789

Første barn er født i Voderup, mens resten er født i Marstal.

Johan Gottfred Harcke's far Georg Christoph Harcke, skrædder i Braunschweig.

Døbt 8.9. 1709 i Glentorf, begravet 27.12.1757 i Braunschweig (Katharinen)

Han var skrædder i Braunschweig i 20 år fra 1737 til sin død, hvorefter den ældste søn overtog skrædderiet. Borgerskab erhvervede han i april 1737. Ved det andet barns fødsel angives han at bo i Langer Hof, men to senere i 1744 køber han selv hus, Klint 7. Senere på året køber han endnu et hus, Bohlweg 21, og her træffer vi ham ved de efterfølgende børns fødsel. Huset forbliver i slægtens eje til 1783, da den ældste søn, der har overtaget huset efter forældrene, må afstå det til en kreditor. Huset Klint 7 solgtes allerede i 1754, hvorefter han køber to haver uden for Augusttor.

Kort før sin død udsteder han et testamente, der indsætter hustruen til formynder for børnene og bestemmer, at hun skal overtage huset for 1200 Rthl. Og haverne for 700 Rthl. Til hvilket beløb hun igen til sin tid skal afregne dem med børnene. Vajsenhuset BMV betænkes med 24 Mg. Og 12 Mg. Skænkes til vejes og stiers udbedring. Ved testamentets udstedelse lever alle børnene undtagen Johannes Casper.

Et borgerligt hus i et net kvarter.

Det hus på Bohlweg, som Christoph Harcke købte i 1744, blev ikke stående ret mange år efter hans død. Vi må imidlertid først beskæftige os med de politiske forhold i landet Braunschweig. I henved 500 år havde regeringen sæde været forlagt fra den største by Braunschweig til den 10 km. sydligere Wolfenbüttel. I 1753 blev Braunschweig imidlertid atter residensby., og det fik, som naturligt var, en stor betydning for byen og dens indbyggere - og ikke mindst for familien Harcke. På østsiden af Bohlweg lå fra gammel tid et gammelt cistercienserkloster, Grauer Hof, der efter reformationene var kommet i fyrsteslægtens besiddelse, og som allerede i århundredets begyndelse var blevet udbygget som fyrstelig bolig. Da slottet nu skulle tjene som residens, tog udbygningen yderligere fart: der blev således tilføjet en nordfløj, der nåede ud til Bohlweg lige overfor nr. 21. Da man fra regeringens side gerne så, at indbyggerne også gjorde deres til at skaffe byen et tidssvarende og for en hovedstad passende udseende, besluttede man at fremme borgernes byggelyst ved at yde et tilskud på 10% af byggesummen forudsat bl.a. af, at tegningerne blev godkendt af regeringen. Om det nu har været byggedusøren eller de nye slotsbygningers nærhed eller måske noget helt tredje, der har gjort udslaget, ja det ved vi ikke. Vi ved blot, at Margaretha Catharina efter at have siddet som enke i 5 år besluttede sig til at erstatte det gamle hus med et nyt. I den anledning henvendte hun sig til byens foretrukne arkitekt G.C.Sturm, der udarbejdede tegninger til det nye hus. Tegninger, der er nydeligt farvelagte, hvilket desværre ikke er kopieret her. I 1763 blev det gamle hus revet ned. Ved nedrivningen blev det takseret til 200 Thaler, mens det 10 år tidligere var blevet vurderet til omtrent 800 Thaler. Det nye hus blev færdigt i løbet af 1764 og kostede den nette sum af 5350 Thaler, der dog blev reduceret med byggedusøren på 461 Thaler. Ved brandtaksationen 2 år senere vurderedes det til 4500 Thaler. Størstedelen af beløbet har tilsyneladende kunnet udbetales kontant, tildels som følge af, at de to haver uden for byen blev realiseret: herudover tinglystes 2 obligationer på tilsammen 960 Thaler.

Som tidligere nævnt forblev huset kun i slægtens eje i endnu 8 år efter Margaretha Catharina Ulrichs død i 1775, men det skulle opnå en alder af 180 år, før dets tid var omme. I det tidsrum oplevede det, at genboen, det gamle slot, gik til grunde, og blev erstattet af et nyt, indenfor hvis mure stilheden sænkede sig, da det andet rige ikke havde brug for konger og fyrster. Sådan opnåede det også at opleve det nye tredje rige, der indvarslede husets skæbnetime, skønt endnu kun få så faren. Da søndagssolen om morgenen den 15. oktober 1944 prøvede at sende sine stråler gennem røgtæppet, der lå hen over hele byen, fandt den ikke længere noget hus på Bohlweg 21, heller ikke nabohusene for den sags skyld, ja kun et fåtal af huse i hele den indre by. Hvad der var tilbage var kun murbrokker og svedne bjælker. Vort hus havde betalt sin del af den regning, der måtte betales af enhver, der - frivilligt eller ufrivilligt - havde fået knyttet sin skæbne til det tredje riges storhedsvanvid (K.K.Henriksen)

Georg Christoph Hærcke er viet 13.5. 1737 i Kønigslutter (Rottorf) til

**Johan GottfriedHærckes mor
Margarethe Catharina Ulrich**

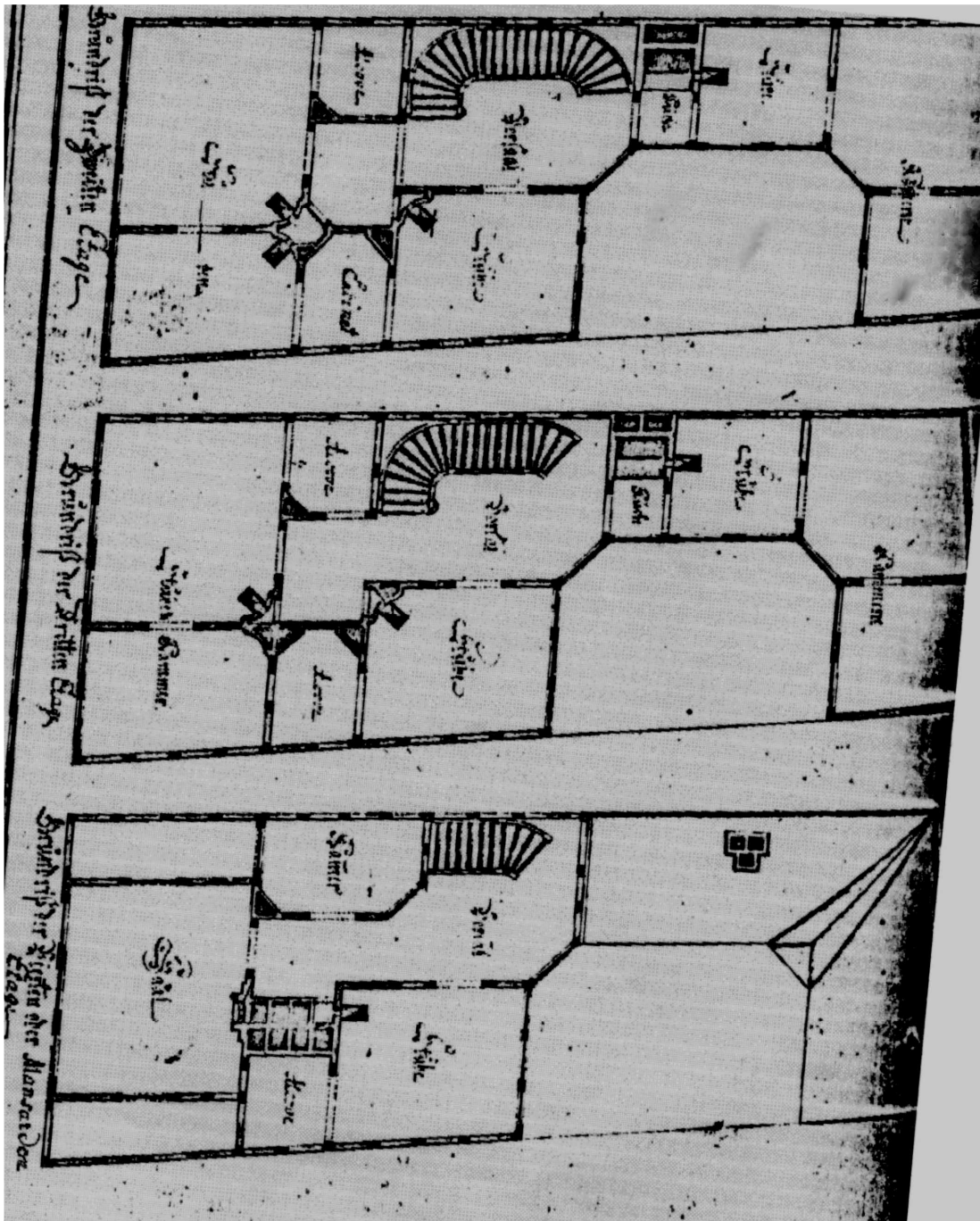
Født 13.1. 1715 i Rottorf og døbt 17.1.1715 i Kønigslutter (Rottorf)
(Lkr. Helmstedt, Verw. Bez. Braunschweig).
Begravet 9.5.1775 i Braunschweig (Katharinen)

Børn:

- Heinrich Wilhelm 30.11.1738
- Ludewig Anthon Augustus 27.05.1742
- Conrad Wilhelm 04.05.1747
- Johannes Caspar 04.05.1747, + 31.3.1748
- Christina Friederiqua 08.03.1751
- Johann Gottfried 27.12.1752

Braunschweig – domkirken
– fotograferet 1990

Tegning af huset på Bohlweg

